

Kulturaktører samles i felles forsvar for kultur

Flere norske kulturorganisasjoner går sammen under fanen Kulturopprøret i årets 1. mai-tog. Nå oppfordrer de flere til å bli med i en felles kamp for å forsvare den kulturelle infrastrukturen i Norge.

– Landets politikere snakker om opprustning. Samtidig står vi midt oppi en kulturell nedrustning, og kulturlivet anses som en del av totalberedskapen vår. Det henger ikke på greip. Derfor samler vi oss nå til et nasjonalt kulturopprør, sier Per Emil Grimstad, leder av Norsk Skuespillerforbund.

Organisasjonene som nå har samlet seg under fanen Kulturopprøret i årets 1. mai tog er Norske Dansekunstnere, Norsk Filmforbund, Norske Filmregissører og initiativtager Norsk Skuespillerforbund.

– Vi oppfordrer alle kunst- og kulturorganisasjoner som kjenner på en fortvilelse over alle kuttene i kulturbudsjettene til å slutte seg opp om Kulturopprøret. Sammen kan vi kjempe for at viktige kulturtilbud ikke forsvinner, nå som vi trenger kulturen mer enn på lenge, sier Grimstad.

"Kultur og det frie ordet er av stor betydning for sivil motstandskraft," står det i Totalberedskapsmeldingen. Flere av organisasjonene som nå samler seg ser med bekymring på hvordan den pressede kommuneøkonomien i Norge gjør at kulturtilbudet svekkes, noe som også svekker vår beredskap. De peker på flere nylige kutt:

- **Oslo:** Støtten til Oslo Nye Teater kuttes med 37 millioner kroner. Popsenteret legges ned.
- **Bergen:** Byrådet ville kutte Byrådet ville kutte 2,7 millioner i kunstnerstipender, nedlegge Barnas Kulturhus, redusere støtten til Kode m.m. Etter store demonstrasjoner, endte det med et samlet kutt på over 2,7 millioner for kulturfeltet.
- **Møre og Romsdal:** Kulturbudsjettet kuttes med 1,35 millioner i 2025 og 4,35 millioner i 2026.
- **Stavanger:** Budsjettpostene for kultur vil reduseres med 15 millioner kroner i 2025, 19 millioner kroner i 2026, for så å reduseres med 25 millioner kroner i 2027 og 2028.
- **Fredrikstad:** Kulturbudsjettet kuttes med 2,2 mill. Flere festivaler mistet all støtte.

– Kultur er en lovpålagt tjeneste, men blir ofte det første som ryker når økonomien er under press. Slike kutt rammer både våre medlemmer som jobber for og lever av kultur, men også lokalsamfunn, lokalt næringsliv, folkehelsen og til syvende og sist fellesskapet vårt. Nå appellerer vi til sentrale myndigheter om å iverksette tiltak, sier Live Rosenvinge, forbundsleder i Norske Dansekunstnere.

– Alle kulturuttrykk har alle til felles at de trenger scener, visningsrom som kinoer og kulturhus der hvor folk bor. Uten trygge rammer vil både arbeidsplasser og folk forsvinne. Nå roper vi varsko, sier Leiv Igor Devold, forbundsleder i Norske filmregissører.

Organisasjonene bak Kulturopprøret spør nå hvilket politisk parti som vil kjempe for den kulturelle infrastrukturen i Norge før Stortingsvalget i 2025.

På ønskelista står fire konkrete tiltak:

En utredning av kulturens sektorovergripende virkninger

- Statistikk og kunnskapsgrunnlag mangler. Det trengs tverrfaglig forskning som kan belyse samfunnseffektene av kultur innen for eksempel helse, omsorg, oppvekst, utdanning og næringsutvikling.

Innføring av krav om kommunedelplaner for kultur og oppfordring til kommunene om å inkludere kultur i planverket til overlappende sektorer.

- En kulturplan må ikke bare inneholde dokumentasjon av status og utviklingsbehov på kulturfeltet, men også belyse hvordan kulturen kan bidra til å skape en bærekraftig samfunnsutvikling.

Reform av kommunenes inntektssystem for å verne om kulturfeltet

- Midler til kommunenes kulturbudsjetter må øremerkes. Det må legges til rette for langsiktighet og forutsigbarhet.

En høring for å kartlegge næringslivets vilje og evne til å bidra mer til spleiselaget for norsk kulturliv

- Vi trenger innsikt i hvilken rolle næringslivet kan og vil ta i utviklingen av et bærekraftig og mangfoldig kulturliv. Vi vil høre hvordan de kan bidra for å styrke «kultur som næring, lokalt og nasjonalt», og videreutvikle «kultur som eksportvare». Vi vil også vite hva som motiverer til å bidra.

– Beredskap er på alles lepper, men få forstår at et sterkt og levende kunst- og kulturliv er helt avgjørende for levende og trygge lokalsamfunn over hele landet - også i en beredskapssammenheng. Vår jobb er å belyse dette, før det er for sent, sier Elisabeth O. Sjaastad, forbundsleder i Norsk filmforbund.

Organisasjonene bak Kulturopprøret vil be om møter med de ulike politiske partiene og engasjere folkevalgte over hele landet for å bli kjent med kulturtilbudet de står i fare for å miste.

– Flere medlemmer i Norsk Skuespillerforbund inviterer nå politikere med på forestilling for å oppleve og ikke minst snakke om verdien av kultur. Vi skal løfte denne saken og vil ha stor aktivitet med å dele kunnskap, ha samtaler og mobilisere over hele landet i tiden fremover. Alle som er opptatt av å beholde og styrke kulturen i Norge, er hjertelig velkomne til å bli en del av Kulturopprøret og engasjere seg i dette viktige oppdraget, sier Grimstad i Norsk Skuespillerforbund.